

EEN ANDER SPELEN

Interview Ramsey Nasr speelt de hoofdrol in *The Fountainhead*. 'Altijd oprecht zijn maakt je een onaangenaam mens.'

FLOOR RUSMAN

Een vergiftigd geschenk', noemt Ramsey Nasr zijn rol in *The Fountainhead*. Geweldig dat hij de hoofdrol heeft gekregen, maar het is niet gemakkelijk om Howard Roark te spelen, de individualistische, emotieloze architect. „Zoals Rand hem beschrijft, gedijt hij perfect op papier. Maar op het toneel is het een ander verhaal. Daar moet hij een mens van vlees en bloed worden.” Nasr, voorheen Dichter des Vaderlands en sinds september acteur bij Toneelgroep Amsterdam, kende het boek nog niet voordat regisseur Ivo van Hove ermee aankwam. „Een schandvlek”, vindt de acteur: „Het is een van de grote meesterwerken in de literatuur.” Bij het lezen raakte hij er direct door gefascineerd. „Rands leer is zeer van toepassing op de kunsten, het gaat over autonomie en integriteit. Ik denk dat *The Fountainhead* zo aanslaat bij jongeren, omdat je daardoor als lezer gaat nadenken over hoe je in het leven moet staan.” Ramsey Nasr staat bekend als geëngageerde kunstenaar aan de linker kant van het spectrum. Ten tijde van de cultuurbesluitingen hield hij pleidooien voor kunstsubsidies, hij was criticus van de rechtse koers van Rutte-I. En nu lijkt hij te vallen voor de ideeën van Ayn Rand, een radicale pleitbezorger van een kleine overheid, en speelt hij nota bene de rol van 'de egoïst'.

Vind je dat je *The Fountainhead* los kunt zien van Rands politieke ideeën?

„Ja, zeker. Maar niet iedereen begrijpt dat. Er zijn theaterdirecteuren die twijfelen of ze *The Fountainhead* willen programmeren, die aan Ivo vragen waarom we Rand een podium geven. Die vrouw is verantwoordelijk voor allemaal ellende, zeggen zij. Maar het is niet onze bedoeling de filosofie van Rand te propageren. Ivo wil er een discussiestuk van maken. Het is maar de vraag of Roark de held van het stuk is en of we moeten leven zoals hij.”

Zou iemand als Howard Roark in het

echt kunnen bestaan?

„Hij is het meest enigmatische personage, het minst grijpbare. De mens Howard Roark zelf moet een onprettig persoon zijn. Ik lees er iemand in die een vorm van autisme vertoont. Hij leeft alleen voor zichzelf, dat moet betekenen dat je in sociale contacten niet onderlegd bent. Volgens Ayn Rand is op basis van dat soort mensen een beschaving te bouwen, maar ik denk juist dat sociale vaardigheden het cement van de samenleving zijn. Beschaving is een vorm van minimaal liegen. Als je altijd oprecht bent, word je een onaangenaam mens. Uiteindelijk kan niemand Howard Roark zijn, maar hij spreekt iets aan in ieder van ons.”

Waarom is hij dan toch zo'n aansprekend personage?

„Omdat hij belangrijke waarden vertegenwoordigt: de autonomie van de kunstenaar, niet voor het geld en succes gaan, maar voor wat jij wilt en kunt. En als dat betekent dat je geen werk hebt, dan is dat maar zo. Dat vind ik een enorm groot streven, want we worden nu allemaal, zeker met de bezuinigingen, uitgedaagd voor de commercie te kiezen. Je moet de Roark in jezelf aanspreken om dat niet te doen.”

Ben je zelf weleens in de verleiding geweest je integriteit te verraden?

„Ja, constant. Als Dichter des Vaderlands had ik bakken met geld kunnen verdienen als ik op alle commerciële opdrachten was ingegaan. De opening van een bedrijf, het jubileum van een hockeyclub... Ik moest me afvragen: wil ik daar mijn tijd en energie aan besteden en mijn onafhankelijkheid aan opofferen? Uiteindelijk deed ik het niet, maar als dichter kies je dan wel voor een bestaan met weinig geld.”

Kun je leren autonoom te zijn?

„Roark denkt niet na over anderen, hij is er niet mee bezig. Dat vind ik een kracht. Maar het is heel moeilijk. We hebben nu eenmaal allemaal de neiging, misschien acteurs wat meer dan anderen, om buiten onszelf te stappen en met een derde oog naar onszelf te kijken. Zondag is de première, en dan kijken we allemaal weer naar de recensies.”

Denk je dat je daarmee nu beter kunt omgaan dan in het verleden?

„Nee, één boek verandert dat niet. Het is het gevoel dat iedereen heeft als hij terugkomt van vakantie: nu ga ik het helemaal anders aanpakken, ik ga me nooit meer onder druk laten zetten. Dat lukt natuurlijk niet, maar alleen al die

wens is belangrijk, om te beseffen dat het anders kan.”

Hoe is het om weer te acteren? Als acteur ben je minder autonoom dan als dichter.

„Samenwerken moet je nu eenmaal in de meeste beroepen. Ik zou dit stuk niet in mijn eentje kunnen doen, Ivo van Hove ook niet. Als architect moet je trouwens ook samenwerken, dus het beeld in het boek is een romantisch beeld, van het individuele genie, de kunstenaar. „Het dichten mis ik niet, maar ik ben wel met een boek bezig, een roman. Dat moet ik tussen de bedrijven door doen. Ik hoop in mijn werk een midden te vinden tussen samenwerking en volledige autonomie.”

ROMAN ALS TONEELSTUK

Zondag gaat *The Fountainhead* van Toneelgroep Amsterdam in **première**. Het is de Nederlandse toneelversie van Ayn Rands bekende roman. De voorstelling is te zien in de Amsterdamse Stadsschouwburg.

Ivo van Hove regisseert het stuk. De hoofdrollen zijn voor **Ramsey Nasr** (Howard Roark), Halina Reijn (Dominique Francon), Aus Greidanus Jr. (Peter Keating), Hans Kesting (Gail Wynand) en Bart Slegers (Ellsworth Toohey).

Na de première is de voorstelling nog te zien van 18 t/m 21 juni. Deze voorstellingen zijn **bijna uitverkocht**. In seizoen 14/15 gaat de voorstelling op tournee, o.a. van 26 aug t/m 6 sep in Amsterdam. Zie www.tga.nl.

Ayn Rand (1905-1982) was een Russisch-Amerikaanse schrijfster die in haar boeken een ongeregeerd kapitalisme propageerde, wat haar een icoon heeft gemaakt van rechts Amerika, onder andere van de Tea Party.

